

Byen

Filosofiske spørsmål:

Ariane Schjelderup og Øyvind Olsholt

Sist oppdatert: 15. november 2003

Jeg bor i fjeldet. I uger har jeg ikke set et menneske, ikke hørt min egen røst.
Jeg hører mig selv tænke, mens tjernet skvulper.

Røde skyer drager forbi. Det mørknes, fjeldvandet blir sort, lommen
skriger.

Der farer en angst igjennem mig. Hvor er de nu alle? Hvad gjør de?
Lever de end nu? Lever mine brødre, menneskene?

Og fjeldet blir pludselig så isnende koldt. Det har intet hjerte.

Jeg må ned, bag den borteste blåne, søndenfor de brede sletter, der
hvor hjerter slår, der hvor tusender hjerter slår i kor.

Jeg iler til dalen, jeg gjemmer mig i kupeen. Hele natten pruster
jernvognen, lynet afsted i mulm og mørke, gjennom lange, dybe dale, over
brede sletter.

Næste aften står jeg på den stenlagte gade. Der er ingen skog lenger,
men huse og huse og vinduer, ingen sus gjennom blade, men surren af vogne,
larm af utallige fødder.

Langt borte hører jeg et forfærdeligt skrig. Hvem lider?

Jeg løber efter skriget. Og jeg hører ud fra åbne vinduer en brølende
røst:

«Forfærdes, I mænd og kvinder, I rådne kar, Eders skiddenhed er
værre end øglers, Eders synd er utallige som havets sand. – –

Angst løber jeg videre. Jeg kommer forbi et hus, hvor der er mange
mennesker. Jeg ser dem sidde langs veggene, de snakker ikke til hinanden,
de smiler ikke til hinanden.

Og jeg blir mer og mer angst. Jeg kommer forbi dansebuler med mænd
og kvinder, der sparker hinanden tilblods.

Er dette mine brødre, menneskene?

Jeg løber videre og videre. Jeg blir mere og mere angst. Ingen taler til
hinanden, ingen smiler til hinanden. De farer afsted, som var de piskede, og
ud fra de små huse hører jeg gråt og hulken, bag mig gråter det, gråter,
gråter...

Og omsider går det op før mig, omsider ser jeg det: De er vanvittige, de
piskes af sin egen skygge. Og jeg ser mig om, jeg ser på deres øine, deres
miner, deres ilen og løben:

Ja, de er vanvittige, de er vanvittige.

Spørsmål til teksten

1. Hvor oppholdte han seg til å begynne med?

2. Hvordan kom han seg til byen?

3. Forklar med egne ord hva den brølende røsten sa.

4. Hva legger han merke til når han kommer forbi et hus hvor det er mange mennesker?

5. Hva skjedde på dansebulen?

6. Hva hører han fra de små husene?

7. Hvilken konklusjon trekker han av det han hører?

Svar på spørsmålene

- 1. Hvor oppholdte han seg til å begynne med?**
I fjellet.
- 2. Hvordan kom han seg til byen?**
Han tok toget.
- 3. Forklar med egne ord hva den brølende røsten sa.**
Den brølende røsten mente at både menn og kvinner burde forferdes, dvs. bli skremt, over sin egen usselhet og råttighet. Vedkommende mente også at menneskene bar på utallige synder.
- 4. Hva legger han merke til når han kommer forbi et hus hvor det er mange mennesker?**
De smiler ikke til hverandre, de snakker ikke engang til hverandre.
- 5. Hva skjedde på dansebulen?**
Menn og kvinner sparket hverandre til blods.
- 6. Hva hører han fra de små husene?**
Han hører gråt og hulking.
- 7. Hvilken konklusjon trekker han av det han hører?**
At menneskene er gale.

Filosofiske grublerier

1. *Jeg-personen dro ned fra fjellet fordi han fikk angst av å være der oppe. Fjellet hadde ikke noe hjerte, mente han. Han ville derfor ned til byen for å møte menneskene, "brødrene" sine. Men det ble et heller trist møte, i hans øyne var menneskene "vanvittige".*

Hva høres verst ut synes du: å være ensom og isolert eller å være tvunget til å være sammen med mennesker som du ikke kan fordra?

2. *Hva om vi snur om på det: kan man bli gal av å være for mye alene – og kan man bli ensom av å være for mye sammen med mennesker?*

Har du noen gang følt deg ensom sammen med venner? Og har du noen gang hatt det helt fint alene? Hva er forskjellen på å være venn med en annen og å være venn med seg selv?

3. *Kan et menneske kureres en gang for alle mot ensomhet? Hadde du villet kureres mot ensomhet dersom det hadde vært mulig, f.eks. ved å ta en pille? Eller er det slik at vi alle trenger ensomhet akkurat som vi trenger selvskap med andre mennesker?*

4. *Jeg-personen i fortellingen synes å ende opp med følgende dilemma: enten må han velge angsten ved ensomheten i fjellet eller han må velge angsten ved menneskenes galenskap i byen. Han befinner seg altså mellom barken og veden.*

Finnes det noe i livet som opphever all angst, både den man føler sammen med andre og den man kan føle alene med seg selv? Er et angstfritt liv mulig? Er det det religionene tilbyr; et angstfritt liv?

*Er en som alltid tror på Gud aldri ensom eller engstelig?
Er en som aldri tror på Gud alltid ensom og engstelig?*